

הפורחת בכל יום..

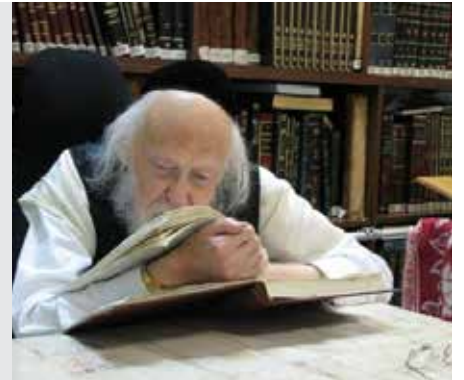
הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי י' סיון תשפ"ג | דף היומי בבלי: גיטין יד | דף הכולל: גיטין כג.
דף היומי בהלכה: מסימן קל"ז אמצע סעיף ג' 'פרשיות המועדים' עד אמצע סעיף ד' 'ואם'.
מוסר: שמירת הלשון - 'ועתה נדבר אודות כח הדבור' עד 'ועל ידי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. אהבת ה' פרק ד סוף פרק ה

**היהודי פנה לגרי"ש אלישיב ושאל: לאחד מילדיו
הוצע שידוך טוב, למעט חיסרון אחד שדורש
בירור, הבעיה שהאדם היחיד שאצלו הוא יכול
לברר, שונא את אותה משפחה של המדוברת,
ובעצם אסור לו לספר לשון הרע גם לתועלת...**

הג"ר אליהו בקרמן שליט"א, מעורכי ה'ביאורים ומספים' על החפץ חיים במהדורת 'דרשו', מסביר כיצד יישב את תמיהתו של השואל

מעורכי ה'ביאורים ומספים' על החפץ חיים, שהשתתף גם הוא בשיחה:

"בא אלי פעם יהודי נסער כולו: "הייתי עכשיו אצל מרן הגרי"ש אלישיב", הוא מספר לי, "והוא ממש חולק על החפץ חיים בהלכות שמירת הלשון. היהודי היה ממש המום ולא הצליח להבין איך קורה דבר כזה.

"ביקשתי ממנו שיספר לי דברים כהויתם, והתברר שהוא שאל את הרב אלישיב שאלה כזאת: הוצע לאחד ילדיו שידוך שנראה מאוד טוב, אך יש לו איזה חיסרון אחד שהוא רוצה לברר עליו. הבעיה שהאדם היחיד שאצלו הוא יכול לברר בנושא זה, שונא את אותה משפחה של המדוברת, ובעצם אסור לו לספר לשון הרע גם לתועלת. הוא שאל את הרב אלישיב אם יש היתר לשאול אותו בכל זאת.

"הרב אלישיב שאל: "זה נושא קריטי עבורך", השיב בחיוב. "אין לך דרך אחרת לברר?" הוסיף הגרי"ש לשאול, שוב השיב השואל בחיוב, אותו אדם הוא היחיד שיכול לסייע בנושא.

הרב אלישיב השיב לו שהוא יכול לשאול את האדם הזה, למרות היותו שונא. ההיפך הגמור ממה שכותב החפץ חיים בפרטי הלכות לשון הרע לתועלת.

"מיד פתחתי את החפץ חיים", מספר הרב בקרמן, "והראיתי לאותו יהודי מה שכותב החפץ חיים, בבאר מים חיים בהלכות

לפני מספר שנים שמענו סיפור נפלא מפיו של הג"ר בנימין בירנצווייג שליט"א, עורך ה'ביאורים ומספים' על המשנה הברורה במהדורת 'דרשו' וכן על ספרי החפץ חיים במהדורת 'דרשו', וכך סיפר הרב בירנצווייג:

"בספר הזיכרון על רבי יצחק הוטנר מסופר שלרבי יצחק היתה קושיה עצומה על דברי החפץ חיים באחד מספריו, וכמה שהוא ניסה ליישב אותה לא הצליח.

הלך לרבו רבינו חיים עוזר, ופרש בפניו את השאלה. רבי חיים עוזר התפעל מהשאלה ולא הצליח למצוא לה מוצא, עד שציווה על רבי יצחק הוטנר שייסע מווילנא לראדין, כדי לשאול את החפץ בעצמו.

ארז רבי יצחק את מטלטליו, ויצא למסע עד ראדין, שם נכנס אל החפץ חיים ושטח בפניו את השאלה הקשה כל כך. החפץ חיים הרבה בדברים ולאחר מכן השיב לו: "זו אכן שאלה קשה מאוד, ואני לא יכול להשיב לך עליה כרגע, אבל כשכתבתי את החיבור, למדתי את הדברים עד שורש הסוגיות, ובוודאי היתה לי תשובה באותה העת לשאלה שלך. עכשיו אני כבר זקן ובא בימים, ואין בכוחי להיכנס שוב לעומקה של הסוגיה באותו האופן שעשיתי זאת לפני שנים רבות, ועל כן איני יכול להשיב לך, אך דע לך, שיש תשובה לדבר".

לשמע הדברים הללו הוסיף הג"ר אליהו בקרמן שליט"א,

הסדר ההגיוני? אני חושב שהתשובה היא שבגלל שהקולא הזאת של לשון הרע לתועלת מפתה כל כך, ואנשים רבים עלולים להיכשל בה, החפץ חיים העדיף לפזר את ההקלות דווקא בבאר מים חיים, על פני כל הספר, ובדרך כלל זה מופיע בסופם של סעיפים ארוכים בבאר מים חיים. לאמור: "אם למדת את הספר מרישא ועד גמירא, בצורה יסודית ומקיפה, רק אז אתה יכול להתיר לעצמך ולדבר לשון הרע לתועלת. אבל אם אתה לומד רק 'מלמעלה', בלי לעיין בדברים ובלי לדייק בהם, מוטב שתחמייר בזה ולא תחפש הקלות".

רכילות, שם הוא מסיק שבמקרה של הפסד מרובה, וכשאין ברירה אחרת, מותר לשאול אפילו שונא, כדי להינצל מנזק משמעותי.

"מעניין לציין, שהחפץ חיים פיזר בספרו כמה וכמה היתרים בנושא הזה של לשון הרע לתועלת, אך הם כולם מפוזרים בכל רחבי הספר, ואף אחד מהם לא מופיע לצד האופנים שבהם מותר לדבר לשון הרע.

"האמת שתהיתי על כך שהרי החפץ חיים כתב את ספרו בצורה מאוד מאוד מסודרת, ומדוע בעניין זה פתאום נעלם לו

כאשר התחלתי להסתובב מידי שבת כ'מגיד', נגשתי לרבי ה'בית ישראל' מגור לבקש ממנו עצה וברכה שאצליח בדרכי. הרבי הסכים שאלך בדרך זו רק בתנאי אחד - שאקבל על עצמי מראש בהחלטה גמורה, שאני לא נפגע מאנשים, יהיה מה שיהיה

כיצד הגיב הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל לאנשים שזירזו את החזן להתחיל בתפילת מוסף, כדי למנוע ממנו את היכולת לדרוש בפניהם?

לדרשה. הוא התעכב שם והתפלל עמם, ואחרי התפילה נעמד לדבר. אדהכי והכי אלו שגרמו לכך תפסו את עצמם, וניגשו אליו לבקש את סליחתו על שעיכבו אותו להמתין עד אחרי מוסף.

ענה להם ר' אלעזר כך: כאשר התחלתי להסתובב מידי שבת כ'מגיד', נגשתי לרבי ה'בית ישראל' מגור לבקש ממנו עצה וברכה שאצליח בדרכי. הרבי הסכים שאלך בדרך זו רק בתנאי אחד - שאקבל על עצמי מראש בהחלטה גמורה, שאני לא נפגע מאנשים, יהיה מה שיהיה. ואמר לי הרבי שאם לא אקבל עלי תנאי זה, הוא אינו מסכים לכל הענין, כי לפגיעה יש כח נורא ואיום. (כנראה, מכיון שמצוי שאנשים לא רוצים לשמוע, ומפריעים או אפילו מבזים את הדרשן (כנזכר כמה פעמים בחפץ חיים ובשמירת הלשון) חשש הרבי שהרי זה בא לברך ונמצא מקלל, שכנגד מה שירבה זכויות לציבור בדברי ההתעוררות, מאידך ירבה חובות בכך שיגלגל קפיידא על חלק מהציבור, ולכן אם יש חשש שיפגע הנזק גדול מהתועלת ויצא שכרו בהפסדו.

"אשר על כך", השלים רבי אלעזר בריזל את דבריו, "איני יכול להקפיד עליכם שלא רציתם לשמוע את דרשתי, וממילא אינכם צריכים לבקש מחילה".

בעקבות מאמר שהתפרסם ב'לקראת שבת' ובו שיחה עם הרה"ח ר' יוחנן בריזל, אודות סבו, הגה"צ רבי אלעזר בריזל זצ"ל, הגיב אחד הקוראים במעשה נוסף מזיכרונו, ונביא אותו אל הקוראים בשינויי עריכה קלים ובהשמטת הפרטים המזהים.

נזכרתי מעשה באותו צדיק ששמעתי לפני שנים מכבוד אאמו"ר שליט"א, שהיה שנים רבות רבו של ישוב מסוים.

במסגרת שבתותיו בישובים, הוא היה מגיע בערך פעם בשנה לאחד מיישובי הדרום, ובשבת היה צועד רגלית גם לשאת דברים בשני יישובים סמוכים שנמצאים בתוך תחום שבת. והיה נוהג בדרשותיו להוכיח בלא משוא פנים על מה שראה שנוהגים שלא כהלכה, ומעשה שהיה נוכח בבית הכנסת הספרדי שם במעריב של ליל שבת וראה שלא עונים אמן אחר סיום ברכותיו של הש"ץ, ומיד נעמד לדבר על מעלת עניית אמן וחומר ביטולו, ורק אחר שסיים דבריו אמרו לו המתפללים שכך מנהג הספרדים.

פעם אחת [שנת תשמ"ה כנראה] ראוהו המתפללים מן החלון שהוא בדרך לביהכ"ס, כשאחזו בברכות ההפטרה, ואם הוא מגיע אז, היו עושים הפסקה לדרשה קודם מוסף, לכן הם זירזו הש"ץ כך שעד שהגיע כבר אחזו בקדיש של מוסף ולא יכלו להפסיק

האזינו לתוכנית 'הפותח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו

כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

לפתע, בעודו פוסע שקוע במחשבות, מרגיש ר' משה טפיחה קלה על שכמו. הוא הסתובב וראה מולו גוי שעמד מאחוריו. "אני רוצה לשאול אותך שאלה" הפתיע אותו הגוי, "האם הכל בסדר איתך?" "הכל מצוין! למה לא?"

סיפור מפעים שמלמד כמה תעצומות נפש של יהודי אחד, יכולות להשפיע ולחולל מהפך עצום בנשמתו של יהודי אחר

רבה. הסתקרנתי לדעת מניין הוא בא, ואחרי ההקפות נגשתי אליו ותפסתי עמו שיחה.

"אני בעל תשובה" סיפר לי היהודי "לא מזמן התקרבת ליהדות על ידי האדמו"ר מקאלוב, ואני מסתובב הרבה בין חסידיו. גדלתי כגוי גמור, לא ידעתי שאני יהודי וגם לא ידעתי מה המשמעות של להיות יהודי. בבית הוריי אירחנו מדי פעם קרובי משפחה רבים מצד אבי, אך מצד אמי לא הכרתי שום קרוב משפחה, אמי גם מעולם לא דברה על מוצאה. תמיד היה לי את החשד שהיא מגיעה מסוג כזה של משפחה שאפילו לדבר עליה היא מתביישת. יום אחד, מצאתי תמונה של סבי, אב אמי. אספתי את כל האומץ שבי ושאלתי את אמי מי היה אביה, והיא ענתה ביושב שאביה הוא יהודי, אך יותר מכך לא רצתה לדבר על הנושא.

בשכלי הילדותי הבנתי שיהודים הם קבוצה נחותה מכלל האנושות, ולפיכך מתביישת אמי בהשתייכותה אליהם. וכך התבגרתי וגדלתי ופסקתי לעסוק בנושא זה.

לפני מספר חודשים הייתי בעיר אחת, בעודי הולך ברחוב - נפל מבטי על אדם הלבוש בגדים משונים, ההולך מושפל מבט, כמבקש להתנתק מכל הסובב אותו.

הייתה זו הפעם הראשונה שראיתי מחזה שכזה. אדם זה עורר את סקרנותי ורציתי להבין את מניעיו בהתנהגות זו. פניתי אליו ושאלתי כיצד יתכן שכל המראות מסביב לא מושכים אותו, והא ענה לי בקצרה, שהוא יהודי ואסור לו להסתכל.

התרגשתי מאוד לשמוע זאת, מעולם קודם לא נתקלתי ביהודי שומר מצוות, והסתכלותי על היהודים נותרה כמו שהיא מילדותי - שהיהודים הם נחותים מכל האנושות, והנה כאן אני נתקל ביהודי הגבוה כמה וכמה דרגות מעל האנושות כולה! יהודי בעל גבורת נפש שאינה בנמצא בכל אמריקה החומרית כולה. יהודי שיש בו משהו אחר.

המחשבות הללו לא הרפו ממני: הרי גם אני משתייך ליהודים! הרהרתי לעצמי, אני חייב לברר יותר לעומק מה משמעות של יהודי שומר תורה ומצוות.

התחלתי לחקור ולדרוש, עד שהגעתי לכאן - לקאלוב'ער רבי שמלמד אותי ומורה לי את הדרך, כיצד להפוך לחלק מהעם המרומם והנבחר."

והכל בזכות שמירת עיניים של יהודי!

(מעובד מתוך סיפור שהתפרסם ב'דעהו' - חיזוק יומי)

לפנינו מעשה מופלא שסיפר הרה"ג ר' איתמר מייזליש שליט"א, אותו שמע מכלי ראשון מהחברותא שלו, ר' משה (שם בדוי), שעמו ארע המעשה.

ר' משה הוא איש עסקים הנוסע לעיתים קרובות למסעות שונים בשל עסקיו. היה זה לפני מספר שנים, בנסיעתו לעיר מסוימת לצורך מסחרו, ובהליכתו ברחוב השפיל את עיניו ארצה כדי לא להיכשל, חלילה, בכל המראות האסורים.

לפתע, בעודו פוסע שקוע במחשבות, מרגיש ר' משה טפיחה קלה על שכמו. הוא הסתובב וראה מולו גוי שעמד מאחוריו.

"אני רוצה לשאול אותך שאלה", הפתיע אותו הגוי, "האם הכל בסדר איתך?"

"הכל מצוין! למה לא?"

"אתה עשוי מבשר ודם או מחומר אחר?? אני עוקב אחריך איך שאתה הולך כאן, ואני רואה שאתה מסתכל על הרצפה ולא מעיף אפילו מבט אחד על הסובב אותך. איך אתה מצליח לשמור כך על עיניך?"

ר' משה היה המום. הוא היה בטוח שהוא יישאל איך מגיעים לרחוב מסוים, או איפה נמצאת חנות מסוימת באיזור, אך לשאלה כזו כלל לא התכוון! אך אם מישוהו מבקש לדעת, הוא עונה לו את האמת - "אני יהודי, לא על כל דבר מותר לי להסתכל".

הגוי היה ממש המום, והביע את התפעלותו הרבה.

"אמא שלי אמרה לי שגם היא יהודייה", הוא פלט פתאום. "באמת?" נדרך ר' משה "אם ככה, על פי ההלכה היהודית - גם אתה יהודי!"

וכאן הסתיימה שיחתם.

ר' משה לא רגיל בשיחות קירוב רחוקים וגם לא היה נראה לו, שאותו אדם מתעניין בכך יתר על המידה. הוא בסך הכול התעניין מדוע הוא כל כך זהיר מראיית ערוות הארץ, אך לא יותר.

כשחזר ר' משה לניו יורק, הוא סיפר לי את האפיזודה המעניינת שהייתה לו עם ה"גוי" - וכאן זה נגמר.

בשמחת תורה, מספר חודשים לאחר אותו מקרה, הייתי בהקפות של האדמו"ר מקאלוב לרפוא"ש בויליאמסבורג. בין כל הקאפוטות והשטריימלעך משך את תשומת לבי מראהו של אחד המשתתפים שלא היה נראה "משלנו" שקפץ ורקד בהתלהבות

והנה באה הדודה, אחותו של הרב המנוח, ואמרה לילדי שיש לה סוד גדול לגלות להם: "אני ואבא שלכם החזקנו בבעלותנו במצבור של מטילי זהב, אם תבדקו בארון הנסתר תמצאו שם מטילי זהב לרוב מונחים בצורה מסודרת"

שאלה, תשובה ומעשה - 'צוף התורה' מאת מגיד המישרים הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א

עד שיגדלו.

סופו של המעשה היה שאכן כל היתומים נתנו מחצית מחלקם לדודה, הגדולים נתנו מיד והקטנים נתנו כל אחד לאחר שגדל וקיבל את הכח ההלכתי לוותר על חלקו.

בהקשר זה נספר מעשה נוסף על אשה מבוגרת שנפטרה בבני ברק, והותירה אחריה בן אחד מבוגר, שתי בנות ובן אחד נוסף שהיה צעיר מכולם.

בין האחים והאחיות פרץ ויכוח נוקב כיצד לחלק את הדירה שנפלה להם בירושה.

האחיות טענו: אנחנו בנות, ובנות אינן יורשות על פי דין תורה, ולכן יתחלקו שני האחים ביניהם, הגדול ייקח שני חלקים כדי בכור והקטן יקבל חלק אחד.

האח הגדול אמר: חלילה לי מלקחת את הכסף, הרי אני מבוגר, אין לי משפחה, לא חסר לי כלום מספיקה לי הדירה שיש לי, תתחלקו אתם בכל הנותר.

האח הצעיר זעק חמס: חלילה וחס, איני נוגע בדירה הזאת. הרי כשאמא היתה זקוקה לדירה, מי שילם את הכסף כדי לקנות לה? אתם, האח והאחיות הגדולים ממני. אני הייתי אז בחור צעיר, ולא השתתפתי בכלל ברכישת הדירה? איני נוגע בה בכלל, היא שייכת לכם, כי אתם קניתם אותה!

וכך נותרה הדירה ריקה ומיותמת במשך 15 שנה, עד שהם הצליחו למצוא איזו פשרה ולחלק ביניהם את הכסף בצורה שכולם היו מרוצים...

אסף אחד מגדולי הדיינים בבני ברק את ילדיו ואמר להם: אני לא יודע לומר מי מהם היה צודק באותו ויכוח נוקב, אבל אני מבקש מכם דבר אחד: אם אתם רוצים לריב על הירושה שתיפול לכם ביום מן הימים, תשתדלו שהמריבה שלכם תיראה כמו המריבה של אותם אחים ואחיות...

מעשה היה במשפחה שאני מכיר באופן אישי ושמעתי את המעשה מבעלי המעשה עצמם: אביהם נפטר בפתאומיות, והניח אחריו בנים שחלקם היו גדולים וחלקם היו קטנים.

והנה, אחרי שנפטר הבעל באה הדודה, אחותו של הרב המנוח, ואמרה לילדיו שיש לה סוד גדול לגלות להם: אני ואבא שלכם החזקנו בבעלותנו במצבור של מטילי זהב שעלותם גבוהה מאוד, נתתי לו את החלק שלי לשמור, והוא הניח את מטילי הזהב שלי ושל, בתוך כיס החלון של חדר השינה...

אם תכניסו את היד לעומק, תוכלו להוציא משם מטילי זהב לרוב שמונחים שם בצורה מסודרת.

הלכו בני המשפחה אל החלון, אחד מהם השחיל את היד פנימה, חיטט חיטט ו... הוציא מטיל זהב. כמובן שהוא המשיך לחפש והוציא עוד ואחד ועוד אחד... אוצר בלום ששווה עשרות אלפי שקלים נגלה לנגד עיניהם.

קעת צריכים אנו לשאול האם העובדה שהדודה היא זאת שגילתה להם על האוצר, מלמדת על כך שחצי ממנו אכן שייך לה בוודאות, כי 'מפיה אנו חיים', או שאולי היתומים צריכים רק להודות לה על המידע החשוב שנתנה להם, אבל לא חייבים להאמין לה שחצי מהזהב שייך לה.

יתירה מזאת, נניח שהיתומים כן רוצים להאמין לדודה, האם היתומים הקטנים גם הם יכולים להאמין לה, או במקרה שמדובר בכספי יתומים, אין לה שום זכות לקבל שום דבר, בוודאי לא מחלקם של היתומים הקטנים?

פוסקי ההלכה שלפתחם הגיע המקרה דנו בשאלה וקבעו שהיתומים אינם חייבים לתת לדודתם שום דבר, אבל אם הם מאמינים לגרסתה שחצי מהזהב הוא שלה, יוכלו היתומים הבוגרים לתת חצי מהחלק שלהם לדודה, שהרי הם מאמינים לה שהזהב שייך גם לה, ואילו מהיתומים הקטנים אי אפשר לקחת

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

הוסיף רבי יעקב עוד שטר על הסכום שתכנן מלכתחילה לתת. אך האיש המשיך לסרב, וגם כאשר הציע לו סכום כסף גדול הרבה יותר, עמד בסירובו. התפלא הרב גלינסקי ושאל אותו: מדוע אינך לוקח מידי את הכסף, הרי הרווחת אותו ביושר?

סיפור שסיפר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, עם מסר עמוק ונוקב

אוהד אטינגר

אך האיש המשיך לסרב, וגם כאשר הציע לו רבי יעקב סכום כסף גדול הרבה יותר, עמד בסירובו. התפלא הרב גלינסקי ושאל אותו: מדוע אינך לוקח מידי את הכסף, הרי הרווחת אותו ביושר? הזדעזע האיש והשיב לו בלהט: "חלילה לי! למכור תפילה תמורת כסף! אני כבר התפללתי, זכיתי בזכות של תפילה במניין, ואיך אמכור אותה לך תמורת כסף? הרי כל הכסף שבעולם לא יוכל להגיע לערכה של מצווה אחת!". עמד רבי יעקב ותהה בינו ובין עצמו, כיצד אירע המהפך הגדול בליבו של האיש? הרי זמן קצר קודם לכן סירב בתוקף להשלים מניין בטענה שזמנו קצר ומלאכתו מרובה, ואילו עכשיו, כעבור רבע שעה התהפך לבבו עד כדי כך שהוא אינו מוכן לקחת אפילו כל הון שבעולם תמורת המצווה שקיים? אלא השיב רבי יעקב, כך היא דרכו של היצר הרע. לפני שהאדם מקיים את המצווה, מפחית היצר הרע את חשיבותה בעיניו, ומציב בפניו את השיקולים האחרים כדחופים וחשובים הרבה יותר. אבל לאחר שכבר קיים האיש את המצווה, עוזב אותו היצר הרע לנפשו ופונה לחפש לעצמו קרבנות חדשים, או אז מתגלה האמת הפנימית של היהודי בכל הדרתה! הערכה גדולה וחיבה עצומה לקיום המצוות!

מגיד המישרים הנודע הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, ביקש פעם להתפלל תפילת מנחה בבית כנסת ברמת גן. אלא שבבית הכנסת היו רק שמונה יהודים, ויחד עם הגר"י גלינסקי עצמו, הם היו תשעה. יצא הרב לרחובה של עיר בחיפוש אחר יהודי נוסף שיסכים להתפלל. לפתע הבחין באדם שעבר ברחוב בהליכה מהירה. אצה לו דרכו להגיע לשוק כדי לקנות מצרכים לביתו, וכשביקש ממנו הרב שיצטרף למניין סירב האיש והסביר כי זמנו קצר ומלאכתו מרובה. הציע לו הגר"י שיעשה את הקנייה במכולת הסמוכה, ואת ההפרש במחיר שבין המכולת למחירי השוק, ישלם הוא עצמו מכיסו, אך קודם לכן שיסכים להתפלל עמם תפילת מנחה. חכך האיש בדעתו ולבסוף הסכים להצעה, ונשאר להתפלל עם תשעת היהודים בבית הכנסת. לאחר התפילה ניגש אליו הרב, וביקש לקיים את התחייבותו ולשלם לו את ההפרש, אך האיש סירב בתוקף לקבל את הכסף. חשב רבי יעקב שאולי סכום הכסף אינו מספיק כדי לכסות את ההפרש בין מחירי השוק למחירי המכולת, והוסיף עוד שטר על הסכום שתכנן מלכתחילה לתת.

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

גיטין דף י"ד

מה השיב הגר"מ שפירא מלובלין לטענה שהישיבה מפוארת ביותר?

עבד לזה לאיש מלוה

ויחזיר לו את משכונו, והפסוק השני מדבר על הלוה, שהוא יתרחק מן ההלוואות. והוא הדין גם בנדון דידן, את המשנה של 'פת במלח תאכל' - צריך תלמיד הישיבה לדעת, אולם העשירים צריכים לזכור את הפסוק 'עץ־חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר'...
היה עשיר אחר, שאף הוא היה קמצן מופלג, וכשבא אליו רבי מאיר שפירא, נופף אף הוא באותה משנה שבמסכת אבות, שהיתה כנראה כמעט המשנה היחידה שהכיר, ותמה: "הר זוהי דרכה של תורה, ללמד מתוך מחסור ודחק, ומה ראית לבנות ישיבה כה מרווחת ומפוארת?"
הביט בו רבי מאיר, וראה את ביתו המרווח והמפואר של העשיר, ופסק לו את פסוקו "שכחת, כנראה, את מה שנאמר במשנה לאחר זאת, 'אם אתה עושה כן'..."

(מדות טיש)

לאחר שרבי מאיר שפירא הקים את ישיבתו המפורסמת "ישיבת חכמי לובלין", התרים נדיבי עם להוצאות הגדולות של הישיבה, ונותרו עמנו אמרי שפר רבים וחדורי לשון על קמצנים וצרי עין.
פעם נכנס לביתו של עשיר מופלג ובקש ממנו לתרום נדבה של ממש למען הישיבה, אך העשיר שהיה קמצן גדול, תמה ושאל: "לשם מה הקמת ישיבה כה מפוארת? והרי שנינו בפרקי אבות, 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן' ואיך עולים דברים אלו בקנה אחד עם ישיבה כה מפוארת?"
חייך רבי מאיר וענה על־אתר: "נצטוינו בתורה שאין לעשיר לשכב בעבוטו של העני, ומאיךך נאמר במשלי 'עבד לזה לאיש מלוה', וכיצד עולים שני הכתובים כאחד?
אלא שהפסוק הראשון נאמר על המלוה, שהוא ירחם על העני

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוסי' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

מה הדין כשקראו ל'מפטיר' שני פסוקים בלבד?

כדי שלא לעורר לעז על כהונתו); וכן אין זו עליה, דהיינו שאינה נחשבת כחלק ממספר העליות הנדרש באותה קריאה, או כעליית 'מפטיר', ונדרשת עליה נוספת במקומה. ויש אומרים שאם קרא שני פסוקים וחלק מפסוק שלישי - נחשב הדבר כדיעבד כקריאת שלושה פסוקים.

[שו"ע קלז, ד, משנ"ב יב-יג, וביה"ל ד"ה אס; בו"מ דרשו, 15]

בכל עלייה לתורה חובה לקרוא לפחות שלושה פסוקים, ואם קראו פסוק אחד או שני פסוקים בלבד, וכבר בִּרְךְּ העולה את הברכה האחרונה - נחשב הדבר כאילו לא קראו פסוקים אלו, ויש לקוראם בעלייה הבאה, (למעט כאשר מדובר בעליית כהן בשני או בחמישי, שאז אין להשלים את הפסוקים אם כבר עלה לוי אחריו,

איזו הבדל בין שבת לחול קיים רק בעלייה של לוי או ישראל ולא בעליית כהן?

אותו אדם פעמיים לתורה - לכתחילה יש להשלים את הפסוקים בעלייה של אחר; ויש אומרים שדין שבת כדין שני וחמישי; ואם מדובר בעליית כהן - לכתחילה יעלה הוא עצמו, כדי שלא לעורר לעז על כהונתו בכך שיקראו לאחר את הפסוקים אותם קראו בעלייתו.

[משנ"ב קלז, יג, ושעה"צ כא]

כאמור, כאשר קראו בעלייה לתורה פחות משלושה פסוקים, אין זו קריאה ואין זו עלייה. ואם אירע כן בשני או בחמישי - לכתחילה ישוב העולה בעלייה זו ויעלה לתורה; ואין לקרוא לאחר, כיון שבימים אלו אסור להוסיף על שלוש עליות, ואם יקראו לאחר יראה הדבר כאילו היו כאן ארבע עליות. אך בשבת, בה מותר להרבות בעליות, ומאידיך, לכתחילה אין להעלות את

איזה חלק מקריאת התורה במועדים אין צורך להשלים?

לשוב ולקרוא את הפסוקים המדולגים כלל. ואם דילגו את הפסוקים שאינם קשורים למועד - אין צורך לשוב ולקוראם. וכן ב'מפטיר' שבמועדים - אין צורך לשוב ולקרוא אלא את הפסוקים העוסקים בקרבנות היום עצמו, ולא את הפסוקים הנלוים.

[שו"ע קלז, ג, משנ"ב יא, וביה"ל ד"ה פרשיות; בו"מ דרשו, 14; וראה שם, 11 ו-12].

בחלק גדול מקריאות התורה במועדים ישנם פסוקים רבים שאינם קשורים למועד, לצד פסוקים העוסקים בענינו של יום. אם דילגו את הפסוקים הקשורים למועד, חובה לשוב ולקוראם בברכה, ויש אומרים שצריך לקוראם ללא ברכה, ולדעתם - אם כבר קראו את ה'מפטיר', העוסק תמיד בענינו של יום, אין צורך

* חלוקת הקריאה בתורה במנחה של שבת, בשני ובחמישי, לשלוש העליות - קבועה, כמסומן בסידורים; ואם שינו חלוקה זו - יצאו ידי חובה, ובלבד שקראו לפחות שלושה פסוקים בכל עליה. * אם דילגו פסוק, חלק מפסוק, או אף מילה אחת, בקריאת פרשת השבוע בשבת, חובה לשוב ולהשלימו. ואף אם כבר התפללו מוסף - יש לקרוא את הפסוק המדולג יחד עם שני פסוקים נוספים, בברכה. ואם דילגו אות אחת - יש אומרים שצריך לשוב ולהשלים את הפסוק בו היא מופיעה, ויש אומרים שאם לא השתתה משמעות הענין בהעדר האות, אין צורך להשלים.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם אשה יכולה להשלים תפילה שהחסירה?

תשלומין אלא לתפילת 'שמונה עשרה', אך לא לברכות קריאת שמע, ולא לפסוקי דזמרה עם ברכותיהם. וגם אשה שהחסירה אחת מהתפילות, צריכה להשלימה בתפילה שלאחריה, ואף תפילת ערבית יכולה להחמיר על עצמה ולהשלים, אך כמובן אינה צריכה להשלים תפילה שאינה רגילה להתפלל. וכן יש לחנך קטן להשלמת תפילה שהחסיר.

[שו"ע קח, א, משנ"ב ב, ג, ו, ושעה"צ א; בו"מ דרשו, 2, 3, 4 ו-8]

מי שלא התפלל שחרית מחמת שכחה, טעות - כגון שסבר שהתפלל או שסבר שסוף זמן התפילה מאוחר יותר - או מחמת אונס - כגון שהיה חולה או שיכור, והיינו שהחל לשתות בזמן שהיה סביר שיתפכח מיינו לפני סוף זמן התפילה - יתפלל מנחה פעמיים: הראשונה למנחה, והשנייה לתשלומין; ונחלקו הפוסקים אם מקבל עליה שכר כתפילה בזמנה. וכן הדין כשלא התפלל מנחה וערבית - שמשלים לאחר התפילה הבאה. ולא תיקנו

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפותח בכל יום' לתיבת המייל שלך

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il